ВЫПИСКА

ИЗ ПОСТАНОВЛЕНИЯ КОМИТЕТА ПО НАДЗОРУ НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

г. Бишкек от «8» мая 2019 года № 76/6

«Об утверждении Рекомендаций по предоставлению финансирования в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования на развитие сельского хозяйства»

Руководствуясь пунктом 2.4. Положения «О Комитете по надзору Национального банка Кыргызской Республики», утвержденного постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики от 19 марта 2005 года №6/2, Комитет по надзору Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Рекомендации по предоставлению финансирования в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования на развитие сельского хозяйства (прилагается).

2. Настоящее постановление вступает в силу с 8 мая 2019 года.

Секретарь Комитета: Ж. Аралова

Приложение
к постановлению
Комитета по надзору
Национального банка
Кыргызской Республики
от «8» мая 2019 года № 16/6

РЕКОМЕНДАЦИИ
по предоставлению финансирования в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования на развитие сельского хозяйства

ГЛАВА 1. Общие положения

1. Настоящие Рекомендации определяют минимальный перечень договоров по исламским принципам банковского дела и финансирования, заключаемых банками и иными финансово-кредитными организациями (далее – ФКО) для финансирования сельского хозяйства, а также виды и процедуры финансирования в зависимости от сельскохозяйственных целей.

2. В настоящих Рекомендациях приводятся основные особенности операций, соответствующих исламским принципам банковского дела и финансирования, используемых для финансирования сельскохозяйственного сектора. Более подробно операции описаны в Положении «Об операциях, осуществляемых в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования».

ГЛАВА 2. Классификация видов финансирования в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования для сельскохозяйственных целей

§1. Финансирование на основе торговых операций

3. Виды финансирования на основе торговых операций подразумевают финансирование посредством осуществления торговли товарами. При осуществлении такого рода финансирования ФКО выступает в качестве продавца и поставляет товары по заявке клиента после покупки необходимых товаров на открытом рынке/у конкретного продавца/поставщика либо напрямую, либо через агента. ФКО должна обеспечить, чтобы его действия отображали реальную роль ФКО в качестве продавца товаров, а не просто кредитора денежных средств. ФКО должна обеспечить свое участие в торговых операциях и обмене товарами, такими процедурами как:
- фактический обмен товарами;
- распоряжение товарами;
- владение товарами;
- установление цены и предмета продажи определенным образом.

4. Основными видами финансирования на основе торговых операций являются:
- мурабаха;
- салам;
- истиснаа.

5. Механизм реализации финансирования на основе торговых операций,

осуществляется путем соблюдения исламских принципов банковского дела и финансирования. В целях надлежащего осуществления сделок, основанных на торговых операциях, ниже представлены некоторые основные понятия и их разъяснения:

а) Агентский договор.

Из-за отсутствия опыта в торговых операциях, а также специфических потребностей каждого отдельного клиента и других подобных причин, ФКО может быть не готова к приобретению необходимых товаров на открытом рынке, поэтому в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования ФКО может пользоваться услугами третьего лица, выступающего в качестве агента ФКО, или ФКО может возложить эту задачу на своего сотрудника, который имеет достаточный опыт в данной сфере. Сам клиент может также выступать в качестве агента ФКО при соблюдении условий, установленных в Положении «Об операциях, осуществляемых в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования». Все риски и выгоды, связанные с поставленной задачей агенту, несет ФКО.

б) Физический осмотр и владение.

Физический осмотр товара необходим для того, чтобы покупатель знал, что он собирается приобрести, а продавец – что он собирается продать. Очень важно чтобы вступление во владение предмета договора было действительно осуществлено, так как владение предметом договора является важной частью финансирования на основе торговых операций. Физический осмотр предмета договора должен выполняться по отношению к каждой операции, однако Шариатский совет ФКО может принять иное решение по процедуре и частоте осмотра предмета договора для достижения цели исламских принципов банковского дела и финансирования.

в) Прямой платеж.

Прямой платеж означает, что стоимость товаров, приобретаемых по заявке клиентов, оплачивается непосредственно поставщику, а ФКО получает любое законное подтверждение (акт приема и передачи, накладные и др.) от поставщика, которое подтверждает фактическую продажу. Если прямой платеж ФКО поставщику невозможен по уважительным причинам, то ФКО может осуществить оплату поставщику через агента. Однако надлежащее использование средств и своевременное представление документальных доказательств покупки товаров агентом обеспечивается ФКО.

г) Своевременное исполнение приема и передачи товара.

Для осуществления договора мурабаха ФКО может приобретать необходимые товары через агента, в качестве которого может выступать сам клиент. В таких случаях, если товары потреблены/использованы клиентом до выполнения акта приема и передачи товара между клиентом и ФКО, договор мурабаха становится недействительным. Поэтому ФКО должна обеспечить исполнение приема и передачи товара в надлежащем порядке.

§2. Финансирование на основе аренды

6. В соответствии с финансированием на основе аренды ФКО приобретает актив и передает его клиенту на условиях аренды. Иджара/Иджара мунтахийа биттамлик – единственный способ финансирования на основе аренды.

§3. Финансирование на основе долевого участия

7. Финансирование на основе долевого участия – это финансирование, основанное на участии в прибыли и убытках. В соответствии с финансированием на основе долевого участия ФКО предоставляет финансовые средства для

осуществления предпринимательской деятельности и имеет право на разделение прибыли и убытков в данной деятельности в соответствии с ранее согласованными условиями.

Основные виды финансирования на основе долевого участия:
- шарика;
- мушарака;
- мудараба.

ГЛАВА 3. Классификация видов финансирования на оборотные и основные средства

8. Финансирование для удовлетворения краткосрочных или повседневных расходов деятельности фермеров классифицируется как финансирование оборотных средств. Для фермеров основной целью финансирования оборотных средств является покупка семян, удобрений, пестицидов, расходы на рабочую силу, воду, электроэнергию и т.д. Ниже приведена таблица рекомендуемых видов финансирования оборотных средств в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования.

Таблица 1. Рекомендуемые виды финансирования оборотных средств в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования

№ п/п	Цель	Виды договоров финансирования
1	***Финансирование покупки сырья и материалов для:*** *1) **растениеводства:*** покупка семян, удобрений, инсектицидов, пестицидов, гербицидов, ручных опрыскивателей и других. *2) **птицеводства**:* приобретение корма, птиц/суточных цыплят, кормового сырья, вакцинации, витаминов и других лекарств для сельскохозяйственных птиц, опилок, древесины, угля, патронов фильтров для воды, посуды для кормления птицы и т. д. *3) **молочного животноводства:*** покупка и посадка зоокормов и кормов для животных, мясорубок, комбикормовых машин и кормовых или молочных контейнеров; покупку вакцинации, витаминов и других препаратов для животных, посуды для кормления животных, кормушек для телят, браслетов, канатов/железных цепей и т. д.	**- договор мурабаха;** **- договор салам.** В соответствии с договором мурабаха ФКО покупает сырье/материалы на рынке и продает их клиенту/фермеру по принципу «затраты + прибыль». Рекомендуется прямая покупка и продажа, т.е. ФКО покупает их на открытом рынке и продает клиенту/фермеру. Это можно осуществить путем договоренности с поставщиками материалов. В случае возникновения затруднений с прямой покупкой и продажей ФКО может назначить агентом любое другое лицо либо самого клиента/фермера для покупки необходимого сырья/материалов. В случае финансирования по договору салам для целей производства сельскохозяйственных культур ФКО может также воспользоваться этим видом финансирования в качестве покупателя сырья/материалов.

	4) рыбоводства: покупка топлива, рациона и льда, средства для упаковки/переработки/очистки, необходимые для экспорта рыбы. Расходные предметы для соления и сушки. Покупка изотермических коробок, пластиковых ящиков для рыбы и пластиковых корзин.	
2	**Расходы на эксплуатацию** техники, оборудования, инвентаря и другие. Потребности в оборотном капитале для оплаты труда, оплаты за воду, коммунальные платежи и т.д.	**Договор салам** Поскольку это текущие расходы, ФКО необходимо осуществить прямое финансирование, поэтому одним из возможных видов финансирования является финансирование по договору салам. В соответствии с договором салам ФКО покупает материалы, которые будут поставляться в будущем, при условии оплаты стоимости материала в момент заключения договора, который может быть использован клиентом/фермером для удовлетворения его потребностей в финансировании.

9. Финансирование для удовлетворения среднесрочных и долгосрочных финансовых потребностей фермеров классифицируется как финансирование основных средств. Выдача финансирования основных средств осуществляется для целей финансирования покупки необходимой техники, оборудования и т.д., а также финансирования строительства сараев, ферм, рыбоводных заводов и другие. Ниже приведена таблица, в которой приводится цель финансирования и рекомендуемые виды финансирования основных средств в соответствии с исламскими принципами.

Таблица 2. Рекомендуемые виды финансирования основных средств в соответствии с исламскими принципами

№ п/п	Цель финансирования	Виды финансирования
1	***Финансирование механизации сельского хозяйства*** Покупка сельскохозяйственных машин, оборудования, например, прицепов и молотилок, мотокультиваторов, моторных и штанговых опрыскивателей, плугов, культиваторов, бурильных устройств/сеялок, ротационных культиваторов, землеройных механизмов, хлопкоуборочных машин, механических пил для производства ящиков, машин для	**- договор мурабаха;** **- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор мушарака.** Финансирование может быть предоставлено по договору мурабаха для небольшого/мелкого оборудования или для краткосрочного финансирования, а также по договорам иджара/мушарака для крупного оборудования или долгосрочного финансирования). По договору мурабаха ФКО

	прессования пшеничной соломы и сухих кормов, чизель-культиваторов, картофелепосадочных машин, машин по посадке сахарного тростника, рисопосадочных машин, самоходных уборочных машин для сбора урожая пшеницы и риса и т. д.	покупает необходимое оборудование на рынке и продает его клиенту/фермеру по принципу «затраты + прибыль». По договору иджара ФКО приобретает необходимое имущество и сдает его в аренду клиенту/фермеру. По договору мушарака, ФКО и клиент/фермер участвуют в покупке имущества пропорционально своим вложенным средствам. Клиент/фермер вносит определенный процент от общей стоимости, а остальная часть оплачивается ФКО. Затем ФКО сдает в аренду свою долю клиенту/фермеру. Обе стороны разделяют риски в соответствии со своими долями в имуществе.
2	***Транспортное финансирование*** Приобретение тракторов, авторефрежетаров, охладительных баков для ферм, небольших пикапов, мини-грузовиков, холодильных установок и т. д.	**- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор мушарака;** **- договор мурабаха.** ФКО приобретает необходимое транспортное средство и сдает в аренду его клиенту/фермеру. ФКО несет риски, связанные с арендованным транспортным средством, в течение периода действия договора иджара, если арендатор не допускает каких-либо неправомерных действий или небрежности в отношении арендованной собственности. По договору мушарака ФКО и клиент/фермер участвуют в покупке движимого имущества пропорционально своим вложенным средствам. Клиент/фермер вносит определенный процент от общей стоимости, а остальная часть оплачивается ФКО. Затем ФКО сдает в аренду свою долю клиенту/фермеру. Обе стороны разделяют риски в соответствии со своими долями в движимом имуществе. По договору мурабаха ФКО приобретает необходимое оборудование на рынке и продает его клиенту/фермеру по принципу «затраты + прибыль».
3	***Финансирование животноводства*** Финансирование приобретения молочных коров, замена имеющихся	**- договор мурабаха;** **- договор мушарака;** **- договор истиснаа.**

	коров, покупка молодняка коров, овец и коз для откармливания с целью получения мяса, охладительные баки для хранения молока, холодильные установки и контейнеры для перевозки молока, склады для замороженного мяса и рефрижераторные контейнеры, транспортные средства для развоза продукции, такие как грузовые автомобили, авторефрижераторы и т.д. Строительство навесов, приобретение цистерн для воды, водяных насосов, трубных колодцев и генераторов, ограждений и загородок, бойни (скотобойни) и т. д.	Финансирование может быть предоставлено по договору мурабаха для небольшого/мелкого оборудования или для краткосрочного финансирования, а также по договору иджара/ мушарака для крупного оборудования или долгосрочного финансирования). По договору мурабаха ФКО покупает необходимое оборудование на рынке и продает его клиенту/фермеру по принципу «затраты + прибыль».
4	***Финансирование установки*** трубных колодцев/турбин, системы опрыскивания/капельного орошения, управления водными ресурсами, солнечных установок, насосов для ирригационной системы и т. д.	**- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор мурабаха;** **- договор мушарака.** Вышеуказанные сделки могут использоваться в зависимости от характера финансовых потребностей клиента/фермера.
5	***Финансирование строительства/прокладки*** водопроводов, расходы на выравнивание/разработку земель и т. д.	**- договор салам;** **- договор истиснаа.** В целях покрытия текущих расходов договор салам является наиболее подходящим для предоставления финансирования, в соответствии с которым ФКО будет приобретать продукцию, которые будут поставляться в будущем, при условии оплаты стоимости продукции в момент заключения договора. Сумма, полученная клиентом/фермером в качестве оплаты за его продукцию/материалы, может быть использована клиентом/фермером для удовлетворения его потребностей в финансировании. ФКО также может финансировать строительство/прокладку водопроводов по договору истиснаа.
6	***Финансирование развития и расширения лесного хозяйства.***	**- договор мушарака;** **- договор мурабаха.** Договор мушарака подходит в том случае, если клиенту требуется

		финансирование в целях покупки земли для развития лесного хозяйства. По договору мушарака, ФКО и клиент/фермер участвуют в покупке имущества пропорционально своим вложенным средствам. Клиент/фермер вносит определенный процент от общей стоимости, а остальная часть оплачивается ФКО. Затем ФКО сдает в аренду свою долю клиенту/фермеру. Обе стороны разделяют риски в соответствии со своими долями в имуществе. Договор мурабаха может использоваться для финансирования покупки растений для выращивания леса и других ресурсов.
7	***Финансирование птицеводства.*** Финансирование строительства бройлерных, селекционных и кормовых ферм, птичников, автоматических поилок/трубчатых кормушек, генераторов, вентиляторов, рефрижераторных установок для хранения яиц, закупку техники/оборудования для птицефабрики/ инкубаторную станцию/кормозавод, транспортные фургоны – фургон для перевозки яиц и птицы, транспортные средства для развоза продукции, такие как грузовые автомобили, морозильники, автоматизированные скотобойни и перосъёмные машины и др.	**- договор мушарака;** **- договор мурабаха;** **- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор истиснаа.**
8	***Финансирование рыбного хозяйства*** Финансирование покупки моторных лодок/ рыболовных траулеров. Покупка морских двигателей (подвесных и бортовых), замена двигателей и запасных частей, строительство холодильников рыбаками с использованием изоляционного материала/листов для стен/ крыши, покупка другого палубного оборудования, такого как лебедка, канат, ростры, устройство ручного управления сетями, навигационные огни, коммуникационное	**- договор мушарака;** **- договор мурабаха;** **- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор истиснаа.**

	оборудование, радар, спасательные жилеты, спасательные шлюпки, якоря, пеленгаторы (компасы), эхолоты (рыболокаторы), спасательные буи, изоляционные материалы, покупка сетей - траулеры сетчатые / кошельковые / решетчатые сетки, покупка холодильных/морозильных установок, склад хранения рыбы (склад готовой продукции). Инкубатории для рыбы/креветок, покупка мобильных изоляторов, пикапов/транспортных средств и т. д.	
9	***Финансирование молочной промышленности.*** Покупка оборудования/ установки для первичной обработки молока, оборудования для производства сыра и т. д.	**- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор мушарака;** **- договор мурабаха;** **- договор истиснаа.**
10	***Финансирование установки теплиц.***	**- договор иджара/ иджара мунтахийа биттамлик;** **- договор мушарака;** **- договор мурабаха;** **- договор истиснаа.**
11	***Финансирование строительства склада товаров и холодильных складов.***	
12	***Финансирование строительства и улучшения животноводческих лабораторий.***	
13	***Финансирование установки оборудования для переработки плодов и овощей.***	

ГЛАВА 4. Виды договоров и процедуры финансирования в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования

10. Мурабаха.

Договор мурабаха – это сделка, предусматривающая продажу в рассрочку товара, приобретенного ФКО по заявке клиента, либо находящегося в собственности ФКО к моменту обращения клиента.

Существенным условием сделки по договору мурабаха является обязательное указание и выделение в цене продажи размера наценки.

11. Процедура осуществления сделки по договору мурабаха:

1) Подписание Генерального соглашения для финансирования мурабаха между клиентом и ФКО.

2) При необходимости назначение агента для покупки товаров по поручению ФКО путем заключения соглашения об агентских услугах.

3) Клиент предоставляет в ФКО заявку на покупку товара.

4) ФКО напрямую либо через агента приобретает товар и становится его собственником.

5) В случае если покупка товара осуществляется через агента, то агент обязательно должен проинформировать ФКО о том, что он (агент) купил товар от его (ФКО) имени.

6) По возможности ФКО необходимо провести физический осмотр товара.

7) ФКО и клиент заключают договор мурабаха.

8) Право собственности на товар, включая риски, связанные с товаром, передаются от ФКО клиенту.

9) Клиент оплачивает стоимость в соответствии с согласованным графиком платежей.

12. Салам.

Договор салам – это сделка по приобретению товара на основе отсроченной поставки при условии оплаты стоимости товара в момент заключения договора.

Финансирование по договору салам может быть предоставлено клиентам/фермерам, которым необходим оборотный капитал (финансирование на оборотные средства).

В соответствии с договором салам покупатель (ФКО) имеет возможность купить определенный товар по относительно низкой стоимости. С другой стороны, продавец (клиент/фермер) авансом получает сумму за те товары/продукцию, которых еще нет в наличии у клиента/фермера или еще не были произведены.

13. Процедура осуществления сделки по договору салам:

1) Соглашение по сделке салам оформляется между клиентом/фермером, выступающим продавцом товара и ФКО как покупателем этих товаров.

2) В соглашении описываются полная спецификация товара, стоимость, дата и место поставки товара.

3) ФКО оплачивает полную стоимость товара клиенту/фермеру, который будет поставлен в будущем.

4) Клиент/фермер после получения авансовой суммы может использовать ее для своих нужд.

5) На дату поставки клиент/фермер поставляет товар в соответствии с соглашением.

14. Истиснаа.

Договор истиснаа – это сделка, по условиям которой имущество, изготовленное производителем или построенное строительным подрядчиком на основе заказа (проекта), будет передано заказчику после завершения работы по заранее оговоренной цене.

Оплата стоимости и поставка может быть осуществлена в будущем.

Договор истиснаа может использоваться для финансирования строительства хозяйственных построек, изготовления оборудования/техники и других активов, которые используются в сельском хозяйстве.

Оплата стоимости осуществляется по взаимному соглашению сторон.

15. Процедура осуществления сделки по договору истиснаа:

1) Договор истиснаа оформляется между ФКО и клиентом/фермером, где ФКО выступает в качестве продавца/производителя товара, а клиент/фермер – в качестве покупателя/заказчика этого товара.

2) В соглашении описываются полная спецификация товара, стоимость изготовленного товара, дата и место поставки.

3) Клиент оплачивает стоимость товара согласно графику платежей.

4) На дату поставки ФКО поставляет товар в соответствии с соглашением.

16. Иджара и иджара мунтахийа биттамлик.

Договор иджара – это сделка по специальному приобретению ФКО движимого или недвижимого имущества в собственность по заявке клиента, и предоставление его клиенту в имущественный наём (аренду) во временное владение и пользование на согласованный срок, на платной основе.

Договор иджара мунтахийя биттамлик – это сделка, включающая договор иджара, и в соответствии с которой клиент обязуется выкупить арендованное имущество (актив), либо по окончании, либо поэтапно в течение периода иджара, в соответствии с договором.

Договоры иджара/иджара мунтахийа биттамлик является наиболее подходящим видом финансирования для долгосрочного финансирования с возможностью изменения арендной платы, согласно условиям главы 2.4 Положения «Об операциях, осуществляемых в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования».

В агропромышленном секторе инструмент иджара может использоваться практически для финансирования всех видов потребностей в сельскохозяйственном оборудовании или для строительства объектов и т. д.

17. Процедура осуществления сделок по договорам иджара и иджара мунтахийа биттамлик:

1) Подписание обязательства клиента, согласно которому клиент обязуется взять определенный актив в аренду у ФКО после предоставления его в пользование клиенту.

2) При необходимости ФКО и клиент могут заключить агентский договор, согласно которому клиент будет приобретать актив от имени ФКО.

3) После покупки конкретного актива ФКО и клиент оформляют договор иджара, в котором согласовываются арендные платежи и срок.

4) ФКО после подписания соглашения предоставляет клиенту актив для пользования.

5) Согласно сделке по договору иджара мунтахийа биттамлик по окончании срока аренды, ФКО и клиент заключают отдельный договор купли-продажи, через который арендованный актив будет продан клиенту по согласованной стоимости.

18. Шарика.

Договор шарика – это договор о партнерстве между ФКО и одной и более сторонами, в соответствии с которым каждый партнер вносит определенную сумму денег, или с согласия всех партнеров – материальные активы, и при котором осуществляется согласованное управление делом, используя совместные активы на условиях распределения прибыли согласно договору, а убытки каждый партнер несет в соответствии со своим вкладом в общий капитал.

Договор шарика может использоваться для финансирования потребностей в оборотном капитале (краткосрочное финансирование) и для проектного финансирования (долгосрочное финансирование).

19. Процедура осуществления сделки по договору шарика:

1) В ФКО за получением необходимого финансирования проекта обращается один или несколько предпринимателей.

2) ФКО, наряду с другими партнерами, выделяет полное или частичное финансирование; подписывается договор шарика.

3) Все партнеры, включая ФКО, имеют право участвовать в управлении проектом.

4) Прибыль распределяется в соответствии с согласованным коэффициентом/формулой распределения прибыли, которая не должна совпадать с соотношением их капитала.

5) Потери однако должны распределяться в соответствии с капиталом, вложенным каждым партнером.

6) В конце определенного сторонами периода основная сумма капитала с прибылью должна быть распределена между партнерами.

20. Мушарака.

Договор мушарака - это форма партнерства на основе договора шарика, в котором один из партнеров постепенно выкупает в размере, определенном договором, долю другого/других партнера до тех пор, пока право собственности на эту долю не перейдет полностью к нему.

21. Процедура осуществления сделки по договору мушарака:

1) Стороны оформляют договор мушарака, в соответствии с которым они участвуют в покупке имущества пропорционально своим вложенным средствам.

2) Одна сторона вносит определенный процент от общей стоимости имущества, а остальная часть оплачивается другой стороной.

3) После покупки имущества одна сторона сдает в аренду свою долю другой стороне.

4) Сторона, предоставляющая в аренду свою долю, постепенно продает свою долю другой стороне, пока право собственности на имущество не перейдет полностью к нему.

5) Риски, связанные с имуществом, делятся между сторонами в соответствии с их долями в имуществе.

22. Мудараба.

Договор мудараба – это договор, на основании которого одна сторона – инвестор – предоставляет капитал (денежные средства), а другая сторона (мудариб) принимает этот капитал и управляет им в целях получения прибыли, которая пропорционально распределяется между сторонами в соответствии с условиями договора. Задолженность мудариба или иной стороны перед инвестором не может быть использована в качестве капитала в сделке мудараба.

23. Процедура осуществления сделки по договору мудараба:

1) Стороны оформляют договор мудараба, в соответствии с которым ФКО предоставляет капитал, а другая сторона (мудариб) будет управлять капиталом в течение определенного периода.

2) Прибыль должна распределяться по согласованию сторон.

3) Мудариб управляет предоставленным капиталом на согласованных условиях.

4) В конце срока действия договора мудариб возвращает ФКО основную сумму и заранее согласованную долю прибыли.

5) В случае если в ходе выполнения договора получены убытки, ФКО несет убытки в размере предоставленной суммы капитала, а мудариб в таком случае не получает вознаграждение за свой труд. Данное правило распределения убытков действует в случае, если убытки возникли не по вине мудариба.

6) ФКО не несет ответственности за убытки сверх капитала, который он предоставил.

24. Для правильной реализации финансирования сельскохозяйственного сектора в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования необходимы соответствующие знания для их применения, а также процедуры, приведенные в настоящих Рекомендациях.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫНЫН КӨЗӨМӨЛ БОЮНЧА КОМИТЕТИНИН ТОКТОМУНАН

КӨЧҮРМӨСҮ

Бишкек ш. 2019-жылдын «8» майындагы № 16/6

«Айыл чарбасын өнүктүрүүгө ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоо сунуштоо боюнча сунуш-көрсөтмөлөрдү бекитүү тууралуу»

Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 19-мартындагы №6/2 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Көзөмөл боюнча комитети жөнүндө» жобонун 2.4.-пунктуна таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Көзөмөл боюнча комитети токтом кылат:

1. Айыл чарбасын өнүктүрүүгө ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоо сунуштоо боюнча сунуш-көрсөтмөлөр (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Токтом 2019-жылдын 8-майынан тартып күчүнө кирет.

Көзөмөл боюнча комитетинин катчысы Ж. Аралова

Улуттук банктын
Көзөмөл боюнча комитетинин
2019-жылдын «8» майындагы
№6/6 токтомуна карата тиркеме

Айыл чарбасын өнүктүрүүгө ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоону сунуштоо боюнча

СУНУШ-КӨРСӨТМӨЛӨР

1-ГЛАВА. Жалпы жоболор

1. Бул сунуш-көрсөтмөлөрдө банктардын жана башка финансы-кредит уюмдарынын (мындан ары – ФКУ) ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоо үчүн түзүлгөн келишимдердин минималдуу тизмеги, ошондой эле айыл чарба максаттарына жараша каржылоо түрлөрү жана жол-жоболор аныкталган.

2. Бул сунуш-көрсөтмөлөрдө ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык келген, айыл чарба секторун каржылоодо пайдаланылуучу операциялардын негизги өзгөчөлүктөрү келтирилген. Операциялар жөнүндө кыйла кеңири маалымат «Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырылуучу операциялар жөнүндө» жободо берилген.

2-ГЛАВА. Айыл чарба максаттары үчүн ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоо түрлөрүн классификациялоо

§1. Соода операцияларынын негизинде каржылоо

3. Соода операцияларынын негизинде каржыло түрлөрү дегенден улам товарлар менен соода жүргүзүү аркылуу каржылоону түшүнүүгө болот. Мындай каржылоо түрүн жүзөгө ашырууда ФКУ сатуучу катары иш алып барат жана кардардын билдирмеси боюнча зарыл товарларды ачык рынокто/белгилүү бир сатуучудан/сунуштоочудан түздөн түз же болбосо агент аркылуу сатып алгандан кийин товарларды сунуштайт. ФКУ анын жөн гана акча каражаттар боюнча кредитор катары гана эмес, товарларды сатуучу катары да айкын ролун чагылдырган ишин камсыз кылууга тийиш. ФКУ соода операцияларында жана товарлар менен алмашууда төмөнкүдөй жол-жоболордун негизинде катышууга тийиш:
- товарлар менен айкын алмашуу;
- товарларды тескөө;
- товарларга ээлик кылуу;
- белгилүү бир түрдө бааны жана сатуу предметин белгилөө.

4. Соода операцияларынын негизинде негизги каржылоо түрлөрүнөн болуп төмөнкүлөр саналат:
- мурабаха;
- салам;
- истиснаа.

5. Соода операцияларынын негизинде каржылоону жүзөгө ашыруу механизми ислам банк иши жана каржылоо принциптерин сактоо аркылуу жүзөгө ашырылат. Соода операцияларына негизденген бүтүмдөрдү талапка ылайык жүзөгө ашыруу максатында, төмөндө айрым негизги түшүнүктөр жана алар боюнча түшүндүрмөлөр келтирилген:

а) Агенттик келишим.

Соода операцияларында тажрыйбанын, ар бир өзүнчө кардардын өзгөчө керектөөсүнүн жоктугунан жана башка ушул сыяктуу себептерден ФКУ ачык рынокто зарыл товарларды сатып алууга даяр болбошу мүмкүн, ошондуктан ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык ФКУ анын агенти катары иш алып барган үчүнчү жактын кызматтарынан пайдаланышы мүмкүн же ФКУ бул милдетти бул чөйрөдө жетиштүү тажрыйбага ээ кызматкерине жүктөшү ыктымал. Кардар өзү да «Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырылуучу операциялар жөнүндө» жободо белгиленген шарттарды сактаган учурда, ФКУнун агенти катары иш алып барышы мүмкүн. Агентке жүктөлгөн милдеттерге байланыштуу бардык тобокелдиктер жана пайда ФКУга жүктөлөт.

б) Айкын кароого алуу жана ээлик кылуу.

Товарды айкын карап чыгуу, сатып алуучу эмнени сатып алып жаткандыгын, ал эми сатуучу эмнени сатып жаткандыгын билүүсү үчүн зарыл. Келишим предметине ээлик кылууга өтүү чындыгында ишке ашырылышы абдан маанилүү, анткени келишим предметине ээлик кылуу соода операцияларынын негизинде каржылоонун маанилүү бөлүгү болуп саналат. Келишим предметин айкын карап чыгуу ар бир операцияга карата аткарылууга тийиш, бирок ФКУнун Шариат Кеңеши ислам банк иши жана каржылоо принциптеринин максаттарына жетүү үчүн келишим предметин карап чыгуу жол-жобосу жана тездиги боюнча башка чечим кабыл алышы мүмкүн.

в) Түздөн-түз төлөө.

Түздөн-түз төлөө кардарлардын билдирмеси боюнча сатылып алынып жаткан товардын наркы сунуштоочуга түздөн-түз төлөнө тургандыгын билдирет, ал эми ФКУ сунуштоочудан айкын сатууну күбөлөндүргөн кандай болбосун мыйзамдуу тастыктаманы (кабыл алуунун жана өткөрүп берүүнүн акты, коштомо кат ж.б.) алат. Эгерде ФКУнун сунуштоочуга жүйөлүү себептерден улам түздөн-түз төлөө мүмкүнчүлүгү болбосо, ФКУ сунуштоочуга агент аркылуу төлөшү мүмкүн. Бирок, каражаттарды талапка ылайык пайдалануусунун жана агенттик товарларды сатып алуусунун документардык далилдерин өз учурунда сунуштоосу ФКУ тарабынан камсыздалат.

г) Товарды өз убагында кабыл алууну жана өткөрүп берүүнү аткаруу.

Мурабаха келишимин ишке ашыруу үчүн ФКУ товарларды агент аркылуу сатып алышы ыктымал, мында кардарга агент катары иш алып баруууга жол берилет. Мындай учурларда, эгерде кардар менен ФКУ ортосунда товарды кабыл алуу жана өткөрүп берүү актысын аткарууга чейин кардар товарларды керектесе/пайдаланса, мурабаха келишими анык эмес болуп саналат. Ошондуктан ФКУ товарды кабыл алуу жана өткөрүп берүү актысынын талапка ылайык ишке ашырылышын камсыз кылууга тийиш.

§2. Ижаранын негизинде каржылоо

6. Ижаранын негизинде каржылоого ылайык ФКУ активди сатып алып, аны ижара шарттарында кардарга өткөрүп берет. Иджара/ иджара мунтахийа биттамлик – бул ижаранын негизинде каржылоонун бирден бир ыкмасы болуп саналат.

§3. Үлүштүк катышуунун негизинде каржылоо

7. Үлүштүк катышуунун негизинде каржылоо – бул пайдада жана чыгымда катышууга негизденген каржылоонун түрлөрү. Үлүштүк катышуунун негизинде каржылоого ылайык ФКУ финансылык каражаттарды ишкердикти жүзөгө ашыруу үчүн сунуштайт жана мурда макулдашылган шарттарга ылайык бул ишкердиктен алынган пайданы жана чыгымды бөлүштүрүү укугуна ээ.

Үлүштүк катышунун негизинде каржылоонун негизги түрлөрү:

- шарика;
- мушарака;

- мудараба.

3-ГЛАВА. Жүгүртүү жана негизги каражаттарды каржылоо түрлөрүн классификациялоо

8. Фермерлердин ишинин кыска мөөнөттүү же күнүмдүк чыгашаларын канааттандыруу үчүн каржылоо жүгүртүү каражаттарын каржылоо катары классификацияланат. Фермерлер үчүн жүгүртүү каражаттарын каржылоонун негизги максаты катары урук, жер семирткичтерди, пестициддерди сатып алуу, жумуш күчүнө, сууга, электр энергиясына ж.б. чыгашалар саналат. Төмөнкү таблицада ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүгүртүү каражаттарын каржылоонун түрлөрү келтирилген.

1-таблица. Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүгүртүү каражаттарын каржылоо түрлөрү

Катар №	Максаты	Каржылоо келишимдеринин түрлөрү
1	***Төмөнкү максаттарда чийки заттарды жана материалдарды сатып алууну каржылоо:*** ***1) өсүмдүк өстүрүү чарбасы:*** уруктарды, жер семирткичтерди, инсектициддерди, пестициддерди, гербициддерди, кол менен чачуучу каражаттарды жана башкаларды сатып алуу. ***2) канааттуулар чарбасы***: жем, канаттууларды/бир күндүк жөжөлөрдү, жем үчүн чийки заттарды, айыл чарба канаттуулары үчүн вакцинацияларды, витаминдерди жана башка дарыларды, жыгач таарындысын, сөңгөктөрдү, көмүр, суу үчүн фильтр патрондорун, канаттууларга жем берүү үчүн идиштерди ж.б. сатып алуу ***3) мал чарбасы:*** мал үчүн тоюттарды, эт туурагычтарды, комбикорм машиналарын жана тоют же сүт контейнерлерин сатып алуу; мал үчүн вакцинацияларды, витаминдерди жана башка препараттарды, малга тоют берүү үчүн аштоолорду, торпокторго акырларды, браслеттерди, канат/темир чынжырларды сатып алуу. ***4) балык чарбасы:*** отунду, рационду жана музду, балыкты экспорттоо үчүн зарыл болгон	**- мурабаха келишими;** **- салам келишими;** Мурабаха келишимине ылайык, ФКУ чийки затты/материалдарды рыноктон сатып алып, аларды кардарга/фермерге «сарптоолор + пайда» принциби боюнча сатат. Түздөн-түз сатып алуу же сатуу сунушталат, б.а. ФКУ аларды ачык рынокто сатып алып кардарга/фермерге сатат. Муну материалдарды сунуштоочулар менен макулдашуу аркылуу ишке ашырууга болот. Түздөн-түз сатып алуу жана сатуу жагында кыйынчылыктар келип чыккан учурда, ФКУ зарыл чийки затты/материалдарды сатып алуу үчүн агент катары кайсы болбосун башка адамды же болбосо кардардын/фермердин өзүн агент катары дайындашы мүмкүн. Айыл чарба продукцияларын өндүрүү максатында салам келишими боюнча каржылоодо ФКУ чийки затты/материалдарды сатып алуучу катары каржылоонун ушул түрүн да колдонушу мүмкүн.

	таңгактоо/кайра иштетүү/тазалоо каражаттарын сатып алуу. Туздоо жана кургатуу үчүн чыгаша предметтери. Изотермикалык кутуларды, балык үчүн пластик ящиктерди жана пластик куржундарды сатып алуу.	
2	Техниканы, жабдууларды, инвентарды жана башкаларды **эксплуатациялоого чыгашалар.** Эмгек акы төлөө, суу үчүн төлөө, коммуналдык төлөмдөрдү ж.б. төлөө үчүн жүгүртүү капиталын керектөө.	**Салам келишими** Бул чыгашалар күндөлүк болуп саналгандыктан, ФКУ түздөн-түз каржылоону ишке ашыруусу зарыл, ошондуктан каржылоо түрлөрүнүн бири салам келишими боюнча каржылоо болуп саналат. Салам келишимине ылайык ФКУ келечекте сунуштала турган материалдарды ал үчүн төлөмдү келишим түзүүдө төлөгөн шартта кардар/фермердин каржылоодон керектөөсүн канааттандыруу үчүн пайдаланылышы мүмкүн болгон материалдарды сатып алат.

9. Фермерлердин кыска мөөнөттүү жана узак мөөнөттүү финансылык керектөөлөрүн канааттандыруу үчүн каржылоо негизги каражаттарды каржылоо катары классификацияланат. Негизги каражаттарды каржылоо зарыл техниканы, жабдууларды ж.б. сатып алуу, ошондой эле сарай, ферма, балык заводдорун жана башкаларды куруу максаттарында ишке ашырылат. Төмөнкү таблицада каржылоо максаты жана негизги каражаттарды ислам принциптерине ылайык сунушталган түрлөрү келтирилген.

2-таблица. Негизги каражаттарды ислам принциптерине ылайык каржылоо түрлөрү.

Катар №	Каржылоо максаты	Каржылоо түрлөрү
1	***Айыл чарбасын каржылоо механизациялары*** Айыл чарба багытындагы машиналарды, жабдууларды, мисалы, чиркегичтерди жана эгин басуучу машиналарды, мотокультиватор, мотор жана штанга түрүндөгү чачкычтарды, соко, культиваторлорду, бургулоочу түзүлүштүрдү/сепкичтерди, ротациялык культиваторлорду, жер казуучу механизмдерди, пахта жыйноочу машиналарды, ящиктерди чыгаруу үчүн механикалык арааларды, буудай саманын жана кургак тоютту престөө үчүн машиналарды,	**- мурабаха келишими;** **- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- мушарака келишими.** Каржылоо, анча көлөмдүү эмес/чакан жабдуулар үчүн же кыска мөөнөттүү каржылоо үчүн мурабаха келишими боюнча, ал эми иджара/ мушарака келишими боюнча көлөмдүү жабдуулар же узак мөөнөттүү каржылоого сунушталышы мүмкүн. Мурабаха келишими боюнча ФКУ зарыл жабдууну рынокто сатып алат жана аны кардарга/фермерге «сарптоолор + пайда» принциптери боюнча сатат. Иджара келишими боюнча ФКУ

	чизель-культиваторлорду, картошка отургузуучу машиналарды, кант камышын отургузуу боюнча машиналарды, күрүч отургузуучу машиналарды, өз алдынча жүрүүчү, буудай жана күрүч түшүмүн жыйноочу машиналарды ж.б. сатып алуу.	зарыл мүлктү сатып алат жана аны кардарга/фермерге ижарага берет. Мушарака келишими боюнча ФКУ жана кардар/фермер мүлктү сатып алууда салган каражаттарына пропорционалдуу катышат. Кардар/фермер жалпы наркынан белгилүү бир пайызды салат, ал эми калган бөлүгү ФКУ тарабынан төлөнөт. Андан кийин ФКУ өз үлүшүн кардарга/фермерге ижарага берет. Эки тарап тең мүлктө үлүшүнө ылайык тобокелдиктер үчүн бирдей жоопкерчилик тартышат.
2	***Транспорттук каржылоо*** Тракторлорду, авторефрижераторлорду, фермалар үчүн муздатуучу бактарды, анча чоң эмес пикаптарды, мини-жүк ташуучу машиналарды, муздаткычтарды ж.б. сатып алуу	**- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- мушарака келишими;** **- мурабаха келишими.** ФКУ зарыл транспорттук каражатты сатып алып, аны кардарга/фермерге ижарага берет. Эгерде ижарачы ижарага алган мүлккө карата кандайдыр бир укукка жатпаган же шалаакылык иштерге жол бербесе, ФКУ иджара келишимин колдонуу мезгил ичинде ижарага алынган транспорттук каражаттарга байланышкан тобокелдиктерди жөнгө салат. Мушарака келишими боюнча ФКУ жана кардар/фермер кыймылдуу мүлктү сатып алууга салган каражаттарына пропорционалдуу катышат. Кардар/фермер жалпы наркынан белгилүү бир пайызды салат, ал эми калган бөлүгү ФКУ тарабынан төлөнөт. Андан кийин ФКУ өз үлүшүн кардарга/фермерге ижарага берет. Эки тарап тең мүлктө үлүшүнө ылайык тобокелдиктер үчүн бирдей жоопкерчилик тартышат. Мурабаха келишими боюнча ФКУ зарыл жабдууну рынокто сатып алат жана аны кардарга/фермерге «сарптоолор + пайда» принциптери боюнча сатат.
3	***Мал чарбасын каржылоо*** Саан уйларды сатып алууну, колдо болгон уйларды алмаштыруну, этин алуу максатында бордоп семиртүү үчүн кунаажын, койлорду жана	**- мурабаха келишими;** **- мушарака келишими;** **- истисна келишими.** Каржылоо, анча көлөмдүү эмес/чакан жабдуулар үчүн же кыска мөөнөттүү каржылоо үчүн мурабаха

	эчкилерди, сүттү сактоо үчүн муздаткыч бактарды, сүттү ташуу үчүн муздаткычтарды жана контейнерлерди сатып алууну, тоңдурулган эт үчүн кампалар жана рефрижератордук контейнерлер, продукцияны ташуу үчүн автоунаа сыяктуу транспорттук каражаттар, авторефрижераторлор ж.б. каржылоо. Бастырмаларды куруу, суу үчүн цистерналарды, суу сордургучтарды, кудук түтүктөрүн жана генераторлорду сатып алуу, тосмолор жана кушканаларды куруу ж.б.	келишими боюнча, ал эми иджара/ мушарака келишими боюнча көлөмдүү жабдуулар же узак мөөнөттүү каржылоо үчүн сунушталышы мүмкүн. Мурабаха келишими боюнча ФКУ зарыл жабдууну рынокто сатып аат жана аны кардарга/фермерге «сарптоолор + пайда» принциптери боюнча сатат.
4	Кудук түтүктөрүн/турбиналарды, себүү/тамчылатып сугаруу системасын орнотуу, суу ресурстары, күн менен иштөөчү орнотмолорду, ирригациялык системалар үчүн сордургучтарды ж.б. ***орнотууну каржылоо.***	**- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- мурабаха келишими;** **- мушарака келишими;** Жогоруда көрсөтүлгөн бүтүмдөр кардардын/фермердин финансылык керектөө мүнөзүнө жараша пайдаланылышы мүмкүн.
5	***Курулушка,*** суу түтүктөрүн ***жаткырууга***, жерлерди тегиздөөгө/иштетүүгө ж.б. чыгашаларды каржылоо	**- салам келишими;** **- истиснаа келишими.** Күндөлүк чыгашалардын ордун жабуу максатында, Салам келишими каржылоону сунуштоо үчүн кыйла ыңгайлуу болуп саналат, ага ылайык ФКУ келечекте сунуштала турган материалдар үчүн төлөмдү келишим түзүүдө төлөгөн шартта материалдарды сатып алат. Кардар/фермер анын продукциясы/материалдары үчүн төлөм катары кабыл алган сумма кардар/фермер тарабынан анын каржылоодон керектөөсүн канааттандыруу үчүн пайдаланылышы мүмкүн. ФКУ истиснаа келишими боюнча курулушту/суу түтүктөрүн жаткырууну каржалышы мүмкүн.
6	***Токой чарбасын өнүктүрүүнү жана арттырууну каржылоо***	**- мушарака келишими;** **- мурабаха келишими.** Мушарака келишими, эгерде кардарга токой чарбасын өнүктүрүү үчүн жер тилкесин сатып алуу максатында каржылоо талап кылынган учурда пайдаланылат.

		Мушарака келишими боюнча ФКУ жана кардар/фермер мүлктү сатып алууга салган каражаттарына пропорционалдуу катышат. Кардар/фермер мушарака келишими боюнча ФКУ жана кардар/фермер кыймылдуу мүлктү сатып алууга салган каражаттарына пропорционалдуу катышат. Кардар/фермер жалпы наркынан белгилүү бир пайызды алат, ал эми калган бөлүгү ФКУ тарабынан төлөнөт. Андан кийин ФКУ өз үлүшүн кардарга/фермерге ижарага берет. Эки тарап тең мүлктө үлүшүнө ылайык тобокелдиктер үчүн бирдей жоопкерчилик тартышат. Мурабаха келишими токойду жана башка ресурстарды көбөйтүү үчүн өсүмдүктөрдү сатып алууну каржылоодо колдонулушу мүмкүн.
7	***Канаттуулар чарбасын каржылоо*** Бройлер, селекция жана жем даярдоочу фермаларды, канаттуулар короосун, автоматтык түрдө суугаруу/түтүк сымал жем бергичтерди курууну, жумурткаларды сактоо үчүн генераторлорду, вентиляторлорду, рефрижератордук түзүлүштөрдү, аток фабрикасы үчүн техниканы/жабдууларды, инкубатордук станцияны/жем заводун, транспорттук фургондорду – жумурткаларды жана канаттууларды ташуу үчүн фургондорду, жүк ташуучу автоунаа сыяктуу продукция ташуу үчүн транспорттук каражаттарды, муздаткычтарды, автоматташтырылган кушканаларды жана канаттарын жулуп-тазалоочу машиналарды ж.б. сатып алуу.	**- мушарака келишими;** **- мурабаха келишими;** **- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- истиснаа келишими.**
8	***Балык чарбасын каржылоо*** Моторлуу кайыктарды/балык уулоо үчүн траулерлерди сатып алууну каржылоо. Деңизде жүрүүчү кыймылдаткычтарды (асма жана борттук) сатып алуу, кыймылдаткычтарды жана запас	**- мушарака келишими;** **- мурабаха келишими;** **- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- истиснаа келишими.**

	бөлүктөрүн алмаштыруу, балыкчылардын электр тогун өткөрбөөчү материалдарды/дубал/чатыр үчүн листтерди пайдалануу менен муздаткычтарды куруу, жүк көтөргүч машиналарды, канатты, ростр, тармактарды колго башкаруучу түзүлүштөрдү, навигациялык жарык бергичтерди, коммуникациялык жабдууларды, радарларды, сактоочу жилеттерди, сактоо үчүн каралган шлюпкаларды, якорлорду, пеленгаторлорду (компастарды), эхолотторду (локаторлорду), сактоочу торлор орнотулгандыгын билдирген калкыма каражаттарды, электр тогун өткөрбөөчү материалдарды сатып алуу, торлорду – тор/капчык траулерлерди, муздатуучу/тоңдуруучу жабдууларды сатып алуу, балык сактоо кампасы (даяр продукция кампасы). Балык/креветкалар үчүн инкубаторлорду, мобилдик изоляторлорду, пикаптарды/транспорттук каражаттарды ж.б. сатып алуу.	
9	***Сүт продукциясын чыгаруу өнөр жайын каржылоо*** Сүттү баштапкы иштеп чыгуу үчүн жабдууларды/түзүлүштөрдү, сыр жасоо үчүн жабдууларды ж.б. сатып алуу	**- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- мушарака келишими;** **- мурабаха келишими;** **- истисна келишими.**
10	***Күнөсканаларды орнотууну каржылоо***	**- иджара/ иджара мунтахийа биттамлик келишими;** **- мушарака келишими;** **- мурабаха келишими;** **- истисна келишими.**
11	***Товарлар сакталуучу кампаларды жана муздаткыч кампаларды курууну каржылоо***	
12	***Мал чарба лабораторияларын куруу жана жакшыртууну каржылоо.***	
13	***Мөмө жана жемиштерди кайра иштетүү үчүн жабдууларды орнотууну каржылоо***	

4-ГЛАВА. Келишим түрлөрү жана ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоо жол-жобосу

10. Мурабаха.

Мурабаха келишими – бул, ФКУ кардардын билдирмеси боюнча сатып алган же болбосо кардар кайрылган учурда ФКУнун менчигинде турган товарды кийин төлөө шартында сатуу бүтүмү.

Мурабаха келишими боюнча бүтүмдүн олуттуу шарты катары үстөк баа өлчөмүн милдеттүү түрдө көрсөтүү жана аны сатуу баасында бөлүү саналат.

11. Мурабаха келишими боюнча бүтүмдү ишке ашыруу жол-жобосу:

1) Кардар жана ФКУ ортосунда каржылоо үчүн Мурабаха боюнча башкы келишимге кол коюу.

2) Зарыл учурларда агенттик кызматтар жөнүндө келишим түзүү аркылуу ФКУнун тапшырмасы боюнча товарларды сатып алуу үчүн агентти дайындоо.

3) Кардар ФКУга товарды сатып алууга билдирме сунуштайт.

4) ФКУ түздөн-түз же агент аркылуу товарды сатып алат жана анын менчик ээси болуп саналат.

5) Эгерде товарды сатып алуу агент аркылуу жүзөгө ашырылып жатса, агент милдеттүү түрдө ФКУга ал (агент) анын (ФКУнун) атынан товарларды сатып алгандыгы жөнүндө маалымдоого тийиш.

6) Мүмкүн болсо ФКУ товарды айкын карап чыгуусу зарыл.

7) ФКУ жана кардар мурабаха келишимин түзөт.

8) Товарга менчик укук, товарга байланыштуу тобокелдиктер ФКУдан кардарга өткөрүлүп берилет.

Кардар ал үчүн макулдашылган төлөм графигине ылайык төлөйт.

12. Салам.

Салам келишими – бул, товарды кийин сунуштоонун негизинде сатып алуу бүтүмү, мында келишим түзүү учурунда товар үчүн төлөө талап кылынат.

Салам келишими боюнча каржылоо жүгүртүү капиталы (жүгүртүү каражаттарын каржылоо) талап кылынган кардарларга/фермерлерге сунушталышы мүмкүн.

Салам келишимине ылайык сатып алуучу (ФКУ) белгилүү бир товарды салыштырмалуу төмөн баада сатып алуу мүмкүнчүлүгүнө ээ. Экинчи жагынан, сатуучу (кардар/фермер) учурда анын колунда жок же чыгарыла элек товарлар/продукция үчүн сумманы аванс түрүндө алат.

13. Салам келишими боюнча бүтүмдөрдү ишке ашыруу жол-жобосу:

1) Салам бүтүмү боюнча келишим товар сатуучу катары иш алып барган кардар/фермер менен ошол товарларды сатып алуучу катары ФКУ ортосунда тариздэлет.

2) Келишимде товардын толук өзгөчөлүктөрү, наркы, товарды сунуштоо күнү жана орду чагылдырылат.

3) ФКУ келечекте сунуштала турган товардын наркын кардар/фермерге толук төлөп берет.

4) Кардар/фермер аванстык төлөм суммасын алгандан кийин аны өз максаттарында пайдаланышы мүмкүн.

5) Сунуштоо күнүнө карата кардар/фермер товарды келишимге ылайык сунуштайт.

14. Истиснаа.

Истиснаа келишими – буйрутманын (долбоордун) негизинде өндүрүүчү тарабынан даярдалган же куруучу тарабынан курулган мүлк, иш аяктагандан кийин

алдын ала макулдашылган баада буйрутмачыга анын шартында өткөрүлүп берилген бүтүм.

Наркын төлөө жана жеткирип берүү келечекте ишке ашырылышы мүмкүн.

Истиснаа келишими чарбалык курулмаларды каржылоо, жабдууну/техниканы жана айыл чарбасында колдонулган башка активдерди даярдоо үчүн колдонулушу мүмкүн.

Наркын төлөө тараптардын өз ара макулдашуусу боюнча жүзөгө ашырылат.

15. Истиснаа келишими боюнча бүтүмгө келишүү жол-жобосу:

1) Истиснаа келишими ФКУ жана кардар/фермер ортосунда тариздeлет, мында ФКУ товарды сатуучу/өндүрүүчү катары, ал эми кардар/фермер – ушул товарды сатып алуучу/буйрутма берүүчү катары иш алып барат.

2) Макулдашууда товар тууралуу толук маалымат, даярдалган товардын наркы, ташып жеткирүү күнү жана орду көрсөтүлөт.

3) Кардар төлөмдөр графигине ылайык товардын наркын төлөйт.

4) Ташып жеткирүү күнүнө карата ФКУ макулдашууга ылайык товарды ташып жеткирет.

16. Иджара жана иджара мунтахийа биттамлик.

Иджара келишими – бул, кардардын билдирмеси боюнча ФКУнун кыймылдуу же кыймылсыз мүлктү өз менчигине атайы сатып алуусу, жана аны кардарга акы төлөө негизинде макулдашылган мөөнөткө убактылуу ээлик кылууга (ижарага) жана пайдаланууга сунуштоо бүтүмү.

Иджара мунтахийя биттамлик келишими – иджара келишимин камтыган бүтүм, ага ылайык кардар иджара мезгилинин бүтүшү же болбосо ошол мезгил аралыгында ижарага алынган мүлктү (активди) келишимге ылайык бара-бара сатып алууга милдеттенет.

Иджара/иджара мунтахийа биттамлик келишимдери «Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырылган операциялар жөнүндө» жобонун 2.4-главасынын шарттарына ылайык ижара төлөмүн өзгөртүү мүмкүнчүлүгү менен узак мөөнөттүү каржылоо үчүн каржылоонун эң эле ылайыктуу түрлөрүнөн болуп саналат.

Агро өнөр жай секторунда иджара инструменти айыл чарба жабдуусунун дээрдик бардык түрлөрүн же объекттердин ж.б. курулушун каржылоо үчүн колдонулушу мүмкүн.

17. Иджара жана иджара мунтахийа биттамлик келишимдери боюнча бүтүмдөргө келишүү жол-жобосу:

1) Кардар ага ылайык белгилүү бир актив кардарга пайдаланууга берилгенден кийин гана ФКУдан ижарага алуу милдеттенмесине кол коюу.

2) ФКУ жана кардар зарылчылыкка жараша агенттик келишим түзө алат, ага ылайык кардар ФКУнун атынан актив сатып ала алат.

3) белгилүү бир актив сатып алынгандан кийин ФКУ жана кардар иджара келишимин тариздейт, анда ижара төлөмдөрү жана мөөнөт макулдашылат.

4) ФКУ макулдашууга кол койгондон кийин кардарга пайдаланууга актив берет.

5) Иджара мунтахийа биттамлик келишими боюнча бүтүмгө ылайык ижара мөөнөтү аяктагандан соң ФКУ жана кардар сатып алуу-сатуу боюнча өзүнчө келишим түзөт, ал аркылуу ижарага берилген актив макулдашылган нарк боюнча кардарга сатылат.

18. Шарика.

Шарика келишими – бул, ФКУ менен бир же андан көп тараптар ортосунда

өнөктөштүк келишими, ага ылайык ар бир өнөктөш белгилүү бир суммадагы акчаны же бардык өнөктөштөрдүн макулдугу менен материалдык активдерди салат, мында пайданы келишимге ылайык бөлүштүрүү шартында биргелешкен активдерди пайдалануу менен ишти макулдашып тескөө ишке ашырылат, ал эми келип чыккан чыгымды ар бир өнөктөш жалпы капиталга кошкон салымына жараша өз мойнуна алат.

Шарика келишими жүгүртүү капиталдагы (кыска мөөнөттүү каржылоо) муктаждыкты каржылоо жана долбоордук каржылоо (узак мөөнөттүү каржылоо) үчүн колдонулушу мүмкүн.

19. Шарика келишими боюнча бүтүмгө келишүү жол-жобосу:

1) ФКУга долбоорду ишке ашыруу үчүн талап кылынган каржылоону алуу үчүн бир же бир нече ишкер кайрылат.

2) ФКУ, башка өнөктөштөр менен катар эле, толук же жарым-жартылай каржылоо бөлөт. Шарика келишимине кол коюлат.

3) ФКУну кошо алганда, бардык өнөктөштөр долбоорду башкарууга катышуу укугуна ээ.

4) Пайда макулдашылган коэффициентке/пайданы бөлүштүрүү формуласына ылайык бөлүштүрүлөт, ал алардын капиталынын катышына дал келбөөгө тийиш.

5) Жоготуулар, ар бир өнөктөш тарабынан салынган капиталга ылайык бөлүштүрүлүүгө тийиш.

6) Тараптар белгилеген мезгилдин акырында капиталдын негизги суммасы пайда менен бирге өнөктөштөр ортосунда бөлүштүрүлүүгө тийиш.

20. Мушарака

Мушарака келишими - бул, шарика келишиминин негизинде өнөктөштүк формасы болуп саналат, анда өнөктөштөрдүн бири башка өнөктөштүн үлүшүн келишимде аныкталган өлчөмдө, ошол үлүшкө менчикке укук ага толук өтмөйүнчө бара-бара сатып алып отурат.

21. Мушарака келишими боюнча бүтүмдү жүзөгө ашыруу жол-жобосу:

1) Тараптар мушарака келишимин түзөт, ага ылайык алар мүлктү сатып алууга салган каражаттарына пропорционалдуу катышат.

2) Кардар жалпы наркынан белгилүү бир пайызды алат, ал эми калган бөлүгү ФКУ тарабынан төлөнөт.

3) Сатып алуудан кийин ФКУ өз үлүшүн кардарга ижарага берет.

4) ФКУ үлүшүн келишимде аныкталган өлчөмдө, ошол үлүшкө менчикке укук кардарга толук өтмөйүнчө бара-бара сатып отурат.

5) Эки тарап тең мүлктө үлүшүнө ылайык тобокелдиктер үчүн бирдей жоопкерчилик тартышат.

22. Мудараба.

Мудараба келишими – бул келишимдин негизинде бир тарап – инвестор – капиталды (акча каражаттарын) сунуштайт, ал эми экинчи тарап (мудариб) – ошол капиталды кабыл алып, аларды пайда алуу максаттарында тескөөгө алат, алынган пайда келишим шарттарына ылайык тараптар ортосунда пропорционалдуу бөлүштүрүлөт.

23. Мудараба келишими боюнча бүтүмдү жүзөгө ашыруу жол-жобосу:

1) Тараптар мудараба келишимин түзөт, ага ылайык ФКУ капитал сунуштайт, ал эми экинчи тарап (мудариб) белгилүү бир мезгил аралыгында капиталды тескөөгө алат.

2) Пайда тараптардын макулдашуусу боюнча бөлүштүрүлүүгө тийиш.

3) Мудариб сунушталган капиталды макулдашылган шарттарда жөнгө салат.

4) Келишимди колдонуу мөөнөтүнүн акырында мудариб ФКУга негизги сумманы жана алдын ала макулдашылган пайда үлүшүн кайтарат.

5) Эгерде келишимди аткаруунун жүрүшүндө чыгым орун алса, ФКУ сунушталган капитал суммасынын өлчөмүндө чыгымды төлөйт, ал эми мудариб бул учурда өз иши үчүн сый акы албайт. Чыгымдарды бөлүштүрүүнүн мындай эрежеси, эгерде орун алган чыгым үчүн мудариб күнөөлүү болбосо.

6) ФКУ ал сунуштаган капиталдан үстөк чыгым үчүн жоопкерчилик тартпайт.

24. Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык айыл чарба секторун каржылоону талаптагыдай ишке ашыруу үчүн аларды колдонуу үчүн тиешелүү билимдин, ошондой эле аталган сунуш-көрсөтмөлөрдө келтирилген жол-жоболорду билүүсү зарыл.